

LEGISLATIVNÍ VÝCHODISKA PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE ŠKOLÁCH

Rizikovým chováním dětí a mládeže, primární prevenci rizikového chování a důsledky rizikového chování žáků, studentů, dětí a mladistvých se v našem právním systému zabývají zejména tyto zákony, vyhlášky, strategie a metodické postupy:

Zákony, vyhlášky:

- Zákon č. 561/2004 Sb. Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákon č. 563/2004 Sb. Zákon o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí
- Zákon 65/2017 Sb. Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 40/2009 Sb. Trestní zákoník
- Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník
- Zákon č. 262/2006 Sb. Zákoník práce
- Zákon č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky
- Zákon č. 553/1991 Sb. o obecní policii
- Zákon č. 257/2000 Sb. o probační a mediační službě
- Zákon č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich
- Zákon č. 127/2005 Sb. o elektronických komunikacích
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb. o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška č. 15/2005 Sb. Vyhláška, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy

Národní strategie ministerstev

- Strategie prevence kriminality 2016–2020
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019-2021

Konkrétní postupy a doporučení ohledně prevence a řešení výskytu rizikového chování obsahují tato metodická doporučení a pokyny MŠMT:

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT -21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j. MSMT - 21291/2010-28)

- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j. 10194/2002-14)
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVÝP) v rámci řešení rizikového chování žáků čj. MSMT – 43301/2013 platnost 12/2013
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a studentů ve školách a školských zařízení zřizovaných MŠMT (Č.J:37014/2005-25)
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (čj: 25884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance (čj: 14 423/99-22)

Rešerše z jednotlivých zákonů, které mají souvislost s PPRCH

➤ **561/2004 Sb., školský zákon ve znění pozdějších předpisů**

§ 21 Práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(1) Žáci a studenti mají právo: na vzdělávání a školské služby, informace o průběhu a výsledcích svého vzdělávání, volit a být voleni do školské rady - jsou-li zletilí, na informace a poradenskou pomoc školy nebo školského poradenského zařízení v záležitostech týkajících se vzdělávání atd.

(2), (3) Na informace podle odstavce 1 mají právo také zákonní zástupci

§ 22 Povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků

(1) Žáci jsou povinni

- Řádně docházet do školy a vzdělávat se
- Dodržovat školní řád a vnitřní řád a předpisy a pokyny školy a školského zařízení k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byli seznámeni
- Plnit pokyny pedagogických pracovníků škol a školských zařízení vydané v souladu s právními předpisy a školním a vnitřním řádem

(3) Zákonní zástupci dětí a nezletilých žáků jsou povinni

- Zajistit, aby dítě a žák docházel řádně do školy nebo školského zařízení
- Informovat školu a školské zařízení o změně zdravotní způsobilosti, zdravotních obtíží žáka nebo jiných závažných skutečnostech, které by mohly mít vliv na průběh vzdělávání
- Dokládat důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování v souladu se školním řádem

§ 22a Práva pedagogických pracovníků

Pedagogičtí pracovníci mají při výkonu své pedagogické činnosti právo

- Na zajištění podmínek potřebných pro výkon jejich pedagogické činnosti, zejména na ochranu před fyzickým násilím nebo psychickým nátlakem ze strany dětí, žáků, studentů nebo zákonných zástupců dětí a žáků a dalších osob, které jsou v přímém kontaktu s pedagogickým pracovníkem ve škole
- Aby nebylo do jejich přímé pedagogické činnosti zasahováno v rozporu s právními předpisy

- c) Na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti
- d) Volit a být volen do školské rady
- e) Na objektivní hodnocení své pedagogické činnosti

§ 22b Povinnosti pedagogických pracovníků

Pedagogický pracovník je povinen

- a) Vykonávat pedagogickou činnost v souladu se zásadami a cíli vzdělávání
- b) Chránit a respektovat práva dítěte, žáka nebo studenta
- c) Chránit bezpečí a zdraví dítěte, žáka a studenta a předcházet všem formám rizikového chování ve školách a školských zařízeních
- d) Svým přístupem k výchově a vzdělávání vytvářet pozitivní a bezpečné klima ve školním prostředí a podporovat jeho rozvoj
- e) Zachovávat mlčenlivost a chránit před zneužitím osobní údaje, informace o zdravotním stavu dětí, žáků a studentů a výsledky poradenské pomoci školského poradenského zařízení a školského poradenského pracoviště, s nimiž přišel do styku
- f) Poskytovat dítěti, žáku, studentovi nebo zákonnému zástupci nezletilého dítěte nebo žáka informace spojené s výchovou a vzděláváním.

§ 30 Školní řád, vnitřní řád a stipendijní řád

(1) Ředitel školy vydává školní řád, ředitel školského zařízení vnitřní řád. Školní řád a vnitřní řád upravuje.

c) Podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků nebo studentů a jejich ochrany před sociálně patologickými jevy a před projevy diskriminace, nepřátelství nebo násilí.

§ 31 Výchovná opatření

(1) Výchovnými opatřeními jsou pochvaly nebo jiná ocenění a kázeňská opatření. Kázeňským opatřením je podmíněně vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení, a další kázeňská opatření, která nemají právní důsledky pro žáka nebo studenta. Pochvaly, jiná ocenění a další kázeňská opatření může udělit či uložit ředitel školy nebo školského zařízení nebo třídní učitel. Ministerstvo stanoví prováděcím právním předpisem druhy dalších kázeňských opatření a podmínky pro udělování a ukládání těchto dalších kázeňských opatření a pochval nebo jiných ocenění.

(2) Ředitel školy nebo školského zařízení může v případě závažného zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem rozhodnout o podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení. V rozhodnutí o podmíněném vyloučení stanoví ředitel školy nebo školského zařízení zkušební lhůtu, a to nejdéle na dobu jednoho roku. Dopustí-li se žák nebo student v průběhu zkušební lhůty dalšího zaviněného porušení povinností stanovených tímto zákonem nebo školním nebo vnitřním řádem, může ředitel školy nebo školského zařízení rozhodnout o jeho vyloučení. Žáka lze podmíněně vyloučit nebo vyloučit ze školy pouze v případě, že splnil povinnou školní docházku.

(3) Zvláště hrubé slovní a úmyslné fyzické útoky žáka nebo studenta vůči zaměstnancům školy nebo školského zařízení se vždy považují za závažné zaviněné porušení povinností stanovených tímto zákonem.

(4) O podmíněném vyloučení nebo o vyloučení žáka či studenta rozhodne ředitel školy nebo školského zařízení do dvou měsíců ode dne, kdy se o provinění žáka nebo studenta dozvěděl,

nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy se žák nebo student provinění dopustil, s výjimkou případu, kdy provinění je kvalifikováno jako trestný čin podle zvláštního právního předpisu. O svém rozhodnutí informuje ředitel pedagogickou radu. Žák nebo student přestává být žákem nebo studentem školy nebo školského zařízení dnem následujícím po dni nabytí právní moci rozhodnutí o vyloučení, nestanoví-li toto rozhodnutí den pozdější.

(5) Dopustí-li se žák nebo student jednání podle odstavce 3, oznámí ředitel školy nebo školského zařízení tuto skutečnost orgánu sociálně právní ochrany dětí, jde-li o nezletilého, a státnímu zastupitelství do následujícího pracovního dne poté, co se o tom dozvěděl.

§116 Školská poradenská zařízení

Školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko - psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, poskytovateli zdravotních služeb, popřípadě s dalšími orgány a institucemi.

§ 182a Přestupky

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že

a) Jako zákonný zástupce

1. Nepřihlásí dítě k zápisu k povinné školní docházce podle §36 odst. 4,
2. Nepřihlásí dítě k povinnému předškolnímu vzdělávání podle §34 odst. 2
3. Zanedbává péči o povinnou školní docházku žáka nebo o povinné předškolní vzdělávání dítěte

(2) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) lze uložit pokutu až do 5. 000,- Kč.

➤ Vyhláška č. 48/2005 Sb. – o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky ve znění pozdějších předpisů

(1) Při použití klasifikace se chování žáka ve škole a na akcích pořádaných školou hodnotí na vysvědčení stupni:

- a) 1 – velmi dobré
- b) 2 – uspokojivé
- c) 3 – neuspokojivé

(2) Při použití slovního hodnocení se výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem hodnotí tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Slovní hodnocení zahrnuje posouzení výsledků vzdělávání žáka v jejich vývoji, ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon, a naznačení dalšího rozvoje žáka, obsahuje také zdůvodnění a doporučení, jak předcházet případným neúspěchům žáka a jak je překonávat. Výsledky vzdělávání žáka na konci prvního pololetí lze použít i pro hodnocení chování žáka.

(3) Při použití klasifikace se výsledky vzdělávání žáka v jednotlivých povinných a nepovinných předmětech stanovených školním vzdělávacím programem hodnotí na vysvědčení stupni prospěchu:

- a) 1 – výborný
- b) 2 – chvalitebný
- c) 3 – dobrý
- d) 4- dostatečný
- e) 5 – nedostatečný

- (4) Při hodnocení podle odstavce 3 jsou výsledky vzdělávání žáka hodnoceny tak, aby byla zřejmá úroveň vzdělání žáka, které dosáhl zejména ve vztahu k očekávaným výstupům jednotlivých předmětů školního vzdělávacího programu, ke svým vzdělávacím a osobnostním předpokladům a věku. Klasifikace zahrnuje ohodnocení přístupu žáka ke vzdělávání i v souvislostech, které ovlivňují jeho výkon.
- (5) Klasifikace výsledků vzdělávání žáka v jednotlivých předmětech a chování žáka lze doplnit slovním hodnocením, které bude obsahovat i hodnocení klíčových kompetencí vymezených Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání.
- (6) Při hodnocení žáků cizinců, kteří plní v České republice povinnou školní docházku, se úroveň znalosti českého jazyka považuje za závažnou souvislost podle odstavců 2 a 4, která ovlivňuje jejich výkon.

➤ **Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních**

§ 2 Účel poradenských služeb

Účelem poradenských služeb je přispívat zejména k

(kromě mnoha dalších)

d) prevenci a řešení vzdělávacích a výchovných obtíží, prevenci různých forem rizikového chování a dalších problémů souvisejících se vzděláváním a s motivací k překonávání problémových situací

§ 5 Poradna

- (3) i) poskytuje metodickou podporu škole a školskému zařízení při poskytování poradenských služeb a podpůrných opatření
- l) prostřednictvím metodika prevence zajišťuje prevenci rizikového chování, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence

§ 7 Škola

- (1) Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole školním poradenským pracovištěm, ve kterém působí zpravidla výchovný poradce a školní metodik prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem.
- (2) Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené zejména na:
  - g) Průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení

- h) Včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů
  - i) Předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace
  - j) Průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou
  - k) Metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy
  - l) Spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci
  - m) Spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními
- (3)** Škola zpracovává a uskutečňuje program poradenských služeb ve škole, který zahrnuje popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků uvedených v odstavci 1, preventivní program školy včetně strategie předcházení školní neúspěšnosti, šikany a dalším projevům rizikového chování.

• Příloha č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. Standardní činnosti školy

- I. Standardní činnosti výchovného poradce
- II. **Standardní činnosti školního metodika prevence**

II.I Metodické a koordinační činnosti

- 1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
- 10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

II.II Informační činnosti

- 1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- 2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností
- 3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
- 4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení
- 5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

II.III Poradenské činnosti

- 1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování, poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.

2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

• **Příloha č. 4 k vyhlášce č. 72/2005 Sb. Standardní činnosti pedagogických a dalších pracovníků zajišťujících poradenské služby ve školských poradenských zařízeních**

- I. Psycholog ve školských poradenských zařízeních
- II. Speciální pedagog ve školských poradenských zařízeních
- III. Sociální pracovník ve školských poradenských zařízeních
- IV. Metodik prevence v pedagogicko-psychologické poradně

➤ **Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků**

§ 9 Studium k výkonu specializovaných činností

- (1) Studium získává jeho absolvent další kvalifikační předpoklady pro výkon specializovaných činností, kterými jsou:
  - a) Koordinace v oblasti informačních a komunikačních technologií
  - b) Tvorba a následná koordinace školních vzdělávacích programů a vzdělávacích programů vyšších odborných škol
  - c) Prevence sociálně patologických jevů
  - d) Specializovaná činnost speciálního pedagoga v oblasti školské logopedie nebo
  - e) Specializovaná činnost v oblasti prostorové orientace zrakově postižených
- (2) Studium v délce trvání nejméně 250 vyučovacích hodin se ukončuje obhajobou závěrečné písemné práce a závěrečnou zkouškou před komisí. Po jejím úspěšném složení získává absolvent osvědčení.

➤ **Vyhláška č. 27/2016 Sb.- o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných – s účinností od 1. 9. 2016**

- Vytváření rovných podmínek a příležitostí ve vzdělávání, AP, podpůrná opatření, skupinové intervence (preventivní aktivita)

➤ **Zákon č. 359/1999 SB., o sociálně – právní ochraně dětí**

(1) Sociálně právní ochranou dětí se rozumí zejména

- a) Ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu
- b) Ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění
- c) Působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny

§ 6 Sociálně-právní ochrana se zaměřuje zejména na děti

- a) Jejichž rodiče:
  - 1. Zemřeli**
  - 2. Neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti**
  - 3. Nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti**
- b) Které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do jejich výchovy
- c) Které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo jiné návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutací, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší 15 let, spáchaly čin, který by byl jinak trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití
- d) Které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických osob odpovědných za výchovu dítěte
- e) Na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezřeni ze spáchání takového činu
- f) Které jsou na základě žádosti rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umísťovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců
- g) Které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami
- h) Které jsou žadateli o udělení mezinárodní ochrany, azylanty nebo osobami požívajícími doplňkové ochrany, a které se na území České republiky nacházejí bez doprovodu rodičů nebo jiných osob odpovědných za jejich výchovu

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

§ 7 Základní ustanovení sociálně-právní ochrany

- (1)** Každý je oprávněn upozornit na závadné chování dětí jejich rodiče.
- (2)** Každý je oprávněn upozornit orgán sociálně-právní ochrany dětí na porušení povinnosti nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti, na skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti, nebo na skutečnosti uvedené v § 6 písm. b) až h), tím není dotčena povinnost vyplývající ze zvláštního právního předpisu.

§ 8

- (1)** Dítě má právo požádat orgány sociálně – právní ochrany a zařízení sociálně-právní ochrany, státní orgány, kterým podle zvláštních právních předpisů přísluší též ochrana práv a oprávněných zájmů dítěte, pověřené osoby, školy, školská zařízení a poskytovatele zdravotních služeb o pomoc při ochraně svého života a dalších svých práv, tyto orgány, právnícké a fyzické osoby a pověřené osoby jsou povinny poskytnout dítěti odpovídající

pomoc. Dítě má právo požádat o pomoc i bez vědomí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte.

§ 10 Preventivní a poradenská činnost

(1) Obecní úřad obce s rozšířenou působností je povinen

e) pořádat případové konference pro řešení konkrétních situací ohrožených dětí a jejich rodin, a to ve spolupráci s rodiči a jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dalšími přizvanými osobami, zejména zástupci škol, školských zařízení, zařízení poskytovatelů zdravotních služeb, orgánů činných v sociální oblasti, orgánů policie, státních zástupců, odborných pracovníků v oblasti náhradní rodinné péče, poskytovatelů sociálních služeb a pověřených osob.

(4) Státní orgány, pověřené osoby, školy školská zařízení a poskytovatelé zdravotních služeb, popřípadě další zařízení určená pro děti, jsou povinni oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v §6, a to bez zbytečného odkladu poté, kdy se o takové skutečnosti dozví. Pokud o to ten, kdo učinil oznámení podle věty první, požádá, obecní úřad obce s rozšířenou působností ho informuje ve lhůtě do 30 dnů ode dne, kdy oznámení obdržel, zda na základě skutečností uvedených v oznámení shledal či neshledal, že jde o dítě uvedené v §6.

§ 13 Výchovná opatření

(1) Vyžaduje-li to zájem na řádné výchově dítěte, může obecní úřad obce s rozšířenou působností

- a) Napomenout vhodným způsobem dítě, rodiče, jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, popřípadě toho, kdo narušuje řádnou péči o dítě
- b) Stanovit nad dítětem dohled a provádět jej za součinnosti školy, popřípadě dalších institucí a osob, které působí zejména v místě bydliště nebo pracoviště dítěte
- c) Uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte omezení bránící působení škodlivých vlivů na výchovu dítěte, zejména zákaz určitých činností, návštěv určitých míst, akcí nebo zařízení nevhodných vzhledem k osobě dítěte a jeho vývoji, nebo
- d) Uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie

Neučinil-li tak obecní úřad obce s rozšířenou působností, může o těchto výchovných opatřeních za stejných podmínek rozhodnout soud.

§ 13a

(1) Vyžaduje-li to zájem dítěte a výchovná opatření podle § 13 odst. 1 nevedla k nápravě, může soud dočasně odejmout dítě z péče rodičů nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte, přitom dítěti nařídí nejdéle na 3 měsíce pobyt ve

- a) Středisku výchovné péče nebo v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc nebo
- b) Zařízení poskytovatele zdravotních služeb nebo v domově pro osoby se zdravotním postižením

§ 57

Zaměstnanci v orgánech sociálně-právní ochrany, zaměstnanci kraje zařazení do krajského úřadu, zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu a zaměstnanci obce s rozšířenou působností zařazení

do obecního úřadu jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobě, která upozornila orgán sociálně-právní ochrany na skutečnosti uvedené v § 7.

➤ **Zákon č. 262/2006 Sb., Zákoník práce**

§ 133 Specializační příplatek pedagogického pracovníka

Pedagogickému pracovníkovi, který vedle přímé pedagogické činnosti vykonává také specializované činnosti, k jejichž výkonu jsou nezbytné další kvalifikační předpoklady, se poskytuje příplatek ve výši 1 000,- až 2 000,- Kč měsíčně.

➤ **Zákon č. 89/2012 Sb. Občanský zákoník**

Nový občanský zákoník mění postavení dítěte – nyní je nikoliv pouze objektem, ale již subjektem práva. Soud má proto povinnost u dítěte nad 12 let věku zjišťovat jeho názor na projednávanou věc. Posilují práva rodičů, školy mají povinnost odpovídat na dotazy ohledně dítěte oběma rodičům / platí pokud nebyli zbaveni rodičovských práv nebo jim tato práva nebyla omezena/ a to tehdy, jsou-li rozvedeni nebo nesezdáni.

○ **Část I. – Obecná část**

Osobnost člověka – ochrana § 81 - § 83

Podoba a soukromí § 84 - § 90

○ **Část II. – Rodinné právo**

§ 865

(1) Rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům, leda jí byl zbaven.

(2) Rozhodne – li soud o omezení svéprávnosti rodiče, rozhodne zároveň o jeho rodičovské odpovědnosti.

§ 870 Nevykonává-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost řádně a vyžaduje-li to zájem dítěte soud jeho rodičovskou odpovědnost omezí, nebo omezí její výkon, a zároveň stanoví rozsah tohoto omezení.

§ 871

(1) Zneužívá-li rodič svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon, anebo svoji rodičovskou odpovědnost nebo její výkon závažným způsobem zanedbává, soud jej jeho rodičovské odpovědnosti zbaví.

(2) Spáchá-li rodič proti svému dítěti úmyslný trestný čin, nebo použil-li

- Rodič své dítě, které není trestně odpovědné, ke spáchání trestného činu, nebo
- Spáchal-li rodič trestný čin jako spolupachatel, návodce, pomocník či organizátor trestného činu spáchaného jeho dítětem soud zvláště posoudí nejsou-li důvody pro zbavení rodiče jeho odpovědnosti.

Péče o dítě a jeho ochrana

§ 880

- (1) Rodičovskou odpovědnost týkající se osoby dítěte vykonávají rodiče způsobem a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte.

§ 883 Rodiče a dítě si jsou povinni pomoci, podporou a ohledem na svou důstojnost

§ 884

- (1) Rodiče mají rozhodující úlohu ve výchově dítěte. Rodiče mají být všestranně příkladem svým dětem, zejména pokud se jedná o způsob života a chování v rodině.
- (2) Výchovné prostředky lze použít pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.

§ 885 Pečuje – li o dítě jen jeden z rodičů, podílí se na péči o dítě a jeho výchově i manžel nebo partner rodiče dítěte, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti. To platí i pro toho, kdo s rodičem dítěte žije, aniž s ním uzavřel manželství nebo registrované partnerství, žije-li s dítětem v rodinné domácnosti.

§ 886

- (1) Žije – li dítě s rodiči nebo s některým z nich v rodinné domácnosti a je-li o ně řádně pečováno, podílí se i ono na péči o chod domácnosti. Tato povinnost dítěte zaniká zároveň s poskytováním výživy rodičů dítěti.
- (2) Dítě se podílí na péči o chod rodinné domácnosti vlastní prací, popřípadě peněžitými příspěvky, má – li vlastní příjem anebo oběma způsoby.

§ 890 Rodiče jsou povinni si vzájemně sdělit vše podstatné, co se týká dítěte a jeho zájmů.

➤ Zákon č. 218/2003 Sb., O odpovědnosti mládeže ze protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže

§ 1

- (1) Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže ze protiprávní činy uvedené v trestním zákoníku, opatření ukládaná za takové činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže
- (2) **Vymezení pojmů:**
  - (1) Není-li zákonem stanoveno jinak, pak se rozumí
    - a) Mládeží – děti a mladiství
    - b) Dítětem mladším patnácti let ten, kdo v době spáchání činu jinak trestného nedovrší patnáctý rok věku
    - c) Mladistvým ten, kdo v době spáchání provinění dovrší patnáctý rok a nepřekročí osmnáctý rok svého věku
  - (2) Podle zákona se dále rozumí
    - a) Protiprávním činem provinění, trestný čin nebo čin jinak trestný
    - b) Opatřeními výchovná opatření (§ 15 až 20), ochranná opatření (§ 21 až 23) a trestní opatření (§ 24 až 35) u mladistvých a opatření ukládaná dětem mladším 15 let (§ 93),

přiměřená omezení a přiměřené povinnosti ve smyslu trestního zákoníku a trestního řádu nahrazují výchovná opatření

- c) Orgány činnými podle tohoto zákona jsou policejní orgány, státní zástupci a soudy pro mládež
  - d) Soudem pro mládež, zvláštní senát anebo v zákonem stanovených případech představa takového senátu nebo samosoudce příslušného okresního, krajského, vrchního a Nejvyššího soudu
  - e) Obecným soudem jiný senát nebo samosoudce téhož soudu nebo jiný soud, který neprojednává protiprávní činy mládeže.
- Projednávání i protiprávních činů, kterých se dopustily děti mladší patnácti let a mladiství

§ 10 Druhy opatření:

a) Výchovná opatření §§15 - 20:

- Dohled probačního úředníka
- Probační program
- Výchovné povinnosti
- Výchovná omezení
- Napomenutí s výstrahou

b) Ochranná opatření §§21 - 23:

- Ochranné léčení
- Zabezpečovací detence
- Ochranná výchova

c) Trestní opatření §§ 24 – 31:

- Obecně prospěšné práce
- Peněžitě opatření
- Peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu
- Propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
- Zákaz činnosti
- Vyhoštění
- Domácí vězení
- Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce
- Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení)
- Odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem
- Odnětí svobody nepodmíněné

➤ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákon

Trestné činy proti zdraví

- § 146 ublížení na zdraví

Trestné činy proti svobodě (nejčastěji řešené v souvislosti se školní šikanou)

- § 180 Neoprávněné nakládání s osobními údaji
- § 181 Poškození cizích práv
- § 182 Porušení tajemství dopravovaných zpráv
- § 183 Porušení tajemství listin a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí

- § 184 Pomluva

Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti

- § 185 Znásilnění
- § 186 Sexuální nátlak
- § 187 Pohlavní zneužívání
- § 191 Šíření pornografie
- § 192 Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií
- § 193 Zneužití dítěte k výrobě pornografie

Trestné činy proti rodině a dětem

- § 201 ohrožování výchovy dítěte
  - (1) Kdo, byť z nedbalosti ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte s tím, že
    - a) Svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu
    - b) Umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život
    - c) Umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiné prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem
    - d) Závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské odpovědnosti
  - (2) Kdo umožní, byť z nedbalosti, dítěti hru na výherním hracím přístroji, který je vybaven technickým zařízením, který ovlivňuje výsledek hry, a které poskytuje možnost peněžité výhry
- § 202 Svádění k pohlavnímu styku
- § 204 Podání alkoholu dítěti – kdo dítěti ve větší míře nebo opakovaně prodá, podá nebo poskytne dítěti alkohol, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

Trestné činy proti majetku

- § 228 Poškození cizí věci
- § 230 Neoprávněný přístup k počítačovému systému a nosiči informací
- § 231 Opatření a přechovávání přístupového zařízení a hesla k počítačovému systému a jiných takových dat
- § 232 Poškození záznamu v počítačovém systému a na nosiči informací a zásah do vybavení počítače z nedbalosti

Trestné činy obecně ohrožující

- § 287 Šíření toxikomanie
- § 353 Nebezpečné vyhrožování
- § 354 Nebezpečné pronásledování
- § 355 Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob
- § 356 Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod
- § 357 Šíření poplašné zprávy
- § 358 Výtržnictví

V souvislosti s neřešením šikany často použity:

- § 367 Nepřekážení trestného činu
- § 368 Neoznámení trestného činu

➤ **Zákon č. 220/2016 Sb., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti za přestupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání, postup před zahájením řízení o přestupku a postup v řízení o přestupku.

§ 5 Přestupek

Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

§ 14 Odpovědnost zákonného zástupce nebo opatrovníka fyzické osoby

Jestliže zákon stanoví, že pachatelem může být jen fyzická osoba, která má zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení, a jednal – li nebo měl – li jednat za tuto osobu její zákonný zástupce nebo opatrovník, odpovídá za přestupek zákonný zástupce nebo opatrovník, i když on sám tuto zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení nemá.

§ 18 Věk

Za přestupek není odpovědný ten, kdo v době jeho spáchání nedovršíl patnáctý rok svého věku.

§ 19 Nepříčetnost

Za přestupek není odpovědný ten, kdo pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat protiprávnost svého jednání nebo své jednání ovládat, odpovědnosti se však nezbavuje ten, kdo se do stavu nepříčetnosti přivedl, byť i z nedbalosti, užitím návykové látky, návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

§ 35 Druhy správních trestů

Za přestupek lze uložit správní trest:

- a) Napomenutí
- b) Pokuty
- c) Zákaz činnosti
- d) Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty
- e) Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

Hlava IX

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O MLADISTVÝCH

§ 55 Mladistvý

Mladistvým je ten, kdo v době spáchání přestupku dovršíl patnáctý rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku.

§ 56 Ukládání správního trestu mladistvému

Při ukládání správního trestu mladistvému se přihlíží k jeho osobnosti včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, jakož i k jeho osobním poměrům tak, aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen.

➤ **Zákon 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích**

- § 67 Identifikace zlomyslných nebo obtěžujících volání
- § 93 Zneužití elektronické adresy odesílatele

➤ **Zákon 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů**

Školní metodik prevence dbá na ochranu osobních a citlivých údajů žáků, studentů. S údaji zachází tak, jak mu ukládá zákon, který upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů. Povinností školního metodika prevence je především zabezpečení získaných osobních údajů tak, aby žákovi či zákonnému zástupci nevznikla škoda. Konkrétně se jedná o oblasti zabránění neoprávněným osobám přistoupit k osobním údajům, jejich čtení, vytváření, kopírování, přenosu, úpravě nebo jejich smazání.

§ 1 Předmět úpravy

Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropské unie, zároveň navazuje ne přímo použitelný předpis Evropské unie a k naplnění práva každého na ochranu soukromí upravuje práva a povinnosti při zpracování osobních údajů.

§ 2 Působnost zákona

Tento zákon upravuje a) zpracování osobních údajů podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 GDPR

§ 7 Způsobilost dítěte pro souhlas se zpracováním osobních údajů

Dítě nabývá způsobilosti k udělení souhlasu se zpracováním osobních údajů v souvislosti s nabídkou služeb informační společnosti přímo jemu dovršením patnáctého roku věku.

§ 61

- (1) Fyzická osoba, právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem (GDPR).
- (2) Za přestupek podle tohoto odstavce lze uložit pokutu do
  - a) 1 000 000 Kč nebo
  - b) 5 000 000 Kč jde-li o přestupek spáchaný tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

➤ **Vyhláška č. 15/2005 Sb., Vyhláška, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy**

Část třetí

Výroční zpráva o činnosti školy

§ 7

Obsah a zpracování výroční zprávy o činnosti školy

- (1)** Výroční zpráva o činnosti školy obsahuje vždy:
- a) Základní údaje o škole, jimiž jsou název, sídlo, charakteristika školy, zřizovatel školy, údaje o vedení školy, adresa pro dálkový přístup, údaje o školské radě,
  - b) Přehled oborů, vzdělání, které škola vyučuje v souladu se zápisek ve školském rejstříku
  - c) Rámcový popis personálního zabezpečení činnosti školy,
  - d) Údaje o přijímacím řízení nebo o zápisu k povinné školní docházce a následném přijetí do školy,
  - e) Údaje o výsledcích vzdělávání žáků podle cílů stanovených vzdělávacími programy a podle poskytovaného stupně vzdělání včetně výsledků závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek a absolutorí,
  - f) Údaje o prevenci sociálně patologických jevů,
  - g) Údaje o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků,
  - h) Údaje o aktivitách a prezentaci školy na veřejnosti,
  - i) Údaje o výsledcích inspekční činnosti provedené Českou školní inspekcí,
  - j) Základní údaje o hospodaření školy
  - k) Údaje o zapojení školy do rozvojových a mezinárodních programů
  - l) Údaje o zapojení školy do dalšího vzdělávání v rámci celoživotního učení
  - m) Údaje o předložených a školou realizovaných projektech financovaných z cizích zdrojů
  - n) Údaje o spolupráci s odborovými organizacemi, organizacemi zaměstnavatelů a dalšími partnery při plnění úkolů ve vzdělávání
- (2)** Výroční zpráva o činnosti školy se zpracovává za období předcházejícího školního roku, s výjimkou základních údajů o hospodaření školy, a do 15. října se předkládá školské radě ke schválení. Po schválení školskou radou zasílá ředitel školy výroční zprávu do 14 dnů zřizovateli a zveřejní ji na přístupném místě ve škole.

Zpracováno 06/2020